

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สด. (ก.พ.ร.สด.)

ที่ มท ๐๘๑๒/๑๗๕

เรื่อง การชักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การมหาชน

โทร. ๐-๒๒๔๑-๙๐๑๓ ภายใน ๑๒๕๑-๓

วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๔

เรียน ผู้บริหารหน่วยงานในสังกัด สด. และ ผชช. ทุกท่าน

ด้วยสำนักงาน ก.พ.ร. ได้แจ้งชักซ้อมทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒ ในประเด็นของหลักการ การกำกับดูแลองค์การมหาชน ความสัมพันธ์กับกระทรวง การแต่งตั้งและเข้าประชุมของกรรมการโดยตำแหน่ง และการขอจัดตั้งองค์การมหาชน ซึ่งองค์การมหาชนเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีลักษณะแตกต่างจากหน่วยงานของรัฐอื่นๆ โดยเฉพาะการบริหารในรูปแบบคณะกรรมการ และรับผิดชอบภารกิจอื่นนอกเหนือจากที่ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจดำเนินการ ซึ่งมีได้เป็นการดำเนินการในเชิงพาณิชย์ที่มุ่งหากำไรหรือหารายได้มาเลี้ยงตัวเอง โดยเป็นภารกิจในการบริการสาธารณะทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural Services) เช่น การศึกษา การวิจัย การฝึกอบรม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การพัฒนาและส่งเสริมการกีฬา การพัฒนาและถ่ายทอดวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฯลฯ ซึ่งไม่เหมาะที่จะใช้วิธีการของราชการในการบริหาร และไม่เป็นกิจการที่มีลักษณะแข่งขันกับภาคเอกชน โดยในปัจจุบันมีการจัดตั้งองค์การมหาชนในลักษณะดังกล่าวแล้ว จำนวน ๓๖ แห่ง

เพื่อให้ข้าราชการในสังกัด สด. มีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประเภทหน่วยงานของรัฐ และองค์การมหาชน มากขึ้น จึงขอสรุปข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. “รัฐ” มีหน้าที่ความรับผิดชอบดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะ (public service) ซึ่งถือเป็นภารกิจพื้นฐานของรัฐ โดยแบ่งประเภทของบริการสาธารณะ ได้ ๓ ประเภท ได้แก่ ๑. บริการสาธารณะทางปกครอง ๒. บริการสาธารณะทางพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม และ ๓. บริการสาธารณะทางสังคมและวัฒนธรรม

๒. การจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของรัฐ รัฐจัดทำโดยใช้องค์กรภายใต้การกำกับของฝ่ายบริหารที่มีสถานะเป็นนิติบุคคล แบ่งหน่วยงานของรัฐในการกำกับของฝ่ายบริหารได้ ๔ ประเภท ได้แก่ ๑. ส่วนราชการ ๒. รัฐวิสาหกิจ ๓. องค์การมหาชน และ ๔. หน่วยงานของรัฐรูปแบบใหม่

สด. พิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องดังกล่าวเป็นข้อมูลที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจระบบราชการในภาพรวมให้แก่ข้าราชการในสังกัด สด. ได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมรรถนะหลักด้านที่ ๖ : ความเข้าใจองค์กรและระบบราชการ ซึ่ง สด. กำหนดให้เป็นสมรรถนะหลักของข้าราชการ สด. เพิ่มเติมจากที่ ก.พ. ได้กำหนดสมรรถนะหลักของข้าราชการพลเรือนสามัญไว้ ๕ ด้าน จึงขอส่งข้อมูลเกี่ยวกับองค์การมหาชนดังกล่าวให้ท่านได้รับทราบ และแจ้งให้ข้าราชการในสังกัดได้รับทราบโดยทั่วกัน รายละเอียดสามารถสืบค้นได้ทางเว็บไซต์ สด. www.thailocaladmin.go.th หัวข้อหนังสือราชการ

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และแจ้งให้ข้าราชการในสังกัดทราบและนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการปฏิบัติราชการต่อไป

(นายขวัญชัย วงศ์นิติกร)

อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ที่ มท ๐๘๑๒/๒๐๒๕

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๔

เรื่อง การชักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การมหาชน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

ด้วยสำนักงาน ก.พ.ร.ได้แจ้งชักซ้อมทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒ ในประเด็นของหลักการ การกำกับดูแลองค์การมหาชน ความสัมพันธ์กับกระทรวง การแต่งตั้งและเข้าประชุมของกรรมการโดยตำแหน่ง และการขอจัดตั้งองค์การมหาชน ซึ่งองค์การมหาชนเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีลักษณะแตกต่างจากหน่วยงานของรัฐอื่นๆ โดยเฉพาะการบริหารในรูปแบบคณะกรรมการ และรับผิดชอบภารกิจอื่นนอกเหนือจากที่ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจดำเนินการ ซึ่งมีได้เป็นการดำเนินการในเชิงพาณิชย์ที่มุ่งหากำไรหรือหารายได้มาเลี้ยงตัวเอง โดยเป็นภารกิจในการบริการสาธารณะทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural Services) เช่น การศึกษา การวิจัย การฝึกอบรม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การพัฒนาและส่งเสริมการกีฬา การพัฒนาและถ่ายทอดวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฯลฯ ซึ่งไม่เหมาะที่จะใช้วิธีการของราชการในการบริหาร และไม่ใช่งานที่มีลักษณะแข่งขันกับภาคเอกชน

เพื่อให้ข้าราชการในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประเภทหน่วยงานของรัฐ และองค์การมหาชนมากขึ้น จึงขอสรุปข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. “รัฐ” มีหน้าที่ความรับผิดชอบดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะ (public service) ซึ่งถือเป็นภารกิจพื้นฐานของรัฐ โดยแบ่งประเภทของบริการสาธารณะ ได้ ๓ ประเภท ได้แก่ ๑. บริการสาธารณะทางปกครอง ๒. บริการสาธารณะทางพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม และ ๓. บริการสาธารณะทางสังคมและวัฒนธรรม

๒. การจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของรัฐ รัฐต้องจัดทำโดยใช้องค์กรภายใต้การกำกับของฝ่ายบริหารที่มีสถานะเป็นนิติบุคคล แบ่งหน่วยงานของรัฐในการกำกับของฝ่ายบริหารได้ ๔ ประเภท ได้แก่ ๑. ส่วนราชการ ๒. รัฐวิสาหกิจ ๓. องค์การมหาชน และ ๔. หน่วยงานของรัฐรูปแบบใหม่

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นพิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องดังกล่าวเป็นข้อมูลที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจระบอบราชการในภาพรวมให้แก่ข้าราชการในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมรรถนะหลักด้านที่ ๖ : ความเข้าใจองค์กรและระบอบราชการ ซึ่งกรมฯ กำหนดให้เป็นสมรรถนะหลักของข้าราชการเพิ่มเติมจากที่ ก.พ.ได้กำหนดสมรรถนะหลักของข้าราชการพลเรือนสามัญไว้ ๕ ด้าน จึงขอความกรุณาให้ท่านแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับองค์การมหาชนดังกล่าวให้ท้องถิ่นจังหวัดได้รับทราบเพื่อแจ้งให้ข้าราชการในสังกัดได้รับทราบโดยทั่วกัน รายละเอียดสามารถสืบค้นได้ทางเว็บไซต์ www.thailocaladmin.go.th หัวข้อหนังสือราชการ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายขวัญชัย วงศ์นิติกร)

อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๑๓

โทรสาร. ๐ ๒๒๔๓ ๓๔๕๓

องค์การมหาชนตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542

1. ความเป็นมา

องค์การมหาชนเป็นหน่วยงานของรัฐรูปแบบใหม่ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับภารกิจของรัฐในการบริการสาธารณะรูปแบบอื่นนอกเหนือไปจากส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ โดยการยอมรับความเป็นจริงว่า การจำแนกองค์กรจัดทำบริการสาธารณะไว้เพียงสองประเภทมีข้อจำกัดและเป็นอุปสรรคอย่างมากสำหรับงานบริการสาธารณะบางประเภทที่ต้องการความคล่องตัวในการดำเนินงานสูง และเป็นภารกิจที่ได้มีลักษณะของการดำเนินการในเชิงพาณิชย์ ที่มุ่งหากำไรหรือสามารถหารายได้มาเลี้ยงตัวเอง

2. หลักการ

องค์การมหาชนเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบบริการสาธารณะทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural Public Services) เช่น การศึกษา การวิจัย การฝึกอบรม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การพัฒนาและส่งเสริมการกีฬา การพัฒนาและถ่ายทอดวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การบริการทางสาธารณสุขและการแพทย์ การสังคมสงเคราะห์ นันทนาการ สุนัขสัตว์ การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน หรือการดำเนินการอันเป็นสาธารณะประโยชน์อื่นใด ซึ่งไม่เหมาะที่จะใช้วิธีการของราชการในการบริหาร ไม่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหากำไร อนึ่ง บริการสาธารณะขององค์การมหาชนต้องไม่เป็นกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับภาคเอกชน ซึ่งเป็นลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

3. การกำกับดูแลองค์การมหาชนของรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติองค์การมหาชนได้กำหนดและออกแบบโครงสร้างการบริหารงานขององค์การมหาชนให้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวนี้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีผู้รักษาการ

โดยหลักการรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายจัดตั้ง จะมีความสัมพันธ์กับองค์การมหาชน ซึ่งมีความแตกต่างจากส่วนราชการ กล่าวคือ จะกำหนดบทบาทของรัฐมนตรีที่มีต่อองค์การมหาชนในลักษณะของการกำกับดูแล มิใช่การบังคับบัญชาส่วนราชการอย่างที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กล่าวคือ

พระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 มาตรา 43 กำหนดให้รัฐมนตรีผู้รักษาการเป็นผู้มีหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงในการกำกับดูแลองค์การมหาชนให้ดำเนินการบรรลุความสำเร็จตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งองค์การมหาชนนั้น ๆ

รัฐมนตรีผู้รักษาการมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ทิศทางการดำเนินงาน และเป้าหมายขององค์การมหาชนโดยรวม และรับผิดชอบในการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้ได้ผลงานตามเป้าหมาย รัฐมนตรีผู้รักษาการรับผิดชอบชี้แจงผลของงานต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา โดยต้องทำหน้าที่ตรวจสอบผลงาน ติดตามความก้าวหน้า กำกับดูแลการดำเนินงานขององค์การมหาชนภายใต้กำกับของคณะกรรมการ เพื่อให้เกิดผลงานและผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดในกฎหมายและนโยบายของรัฐบาล ซึ่งต้องเป็นไปตามความต้องการของประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมาย และสอดคล้องกับความจำเป็นของประเทศ

ในการบริหารงานขององค์การมหาชนนั้น รัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีมอบอำนาจ (empower) และมอบหมายความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ (accountability and responsibility) ให้คณะกรรมการ และผู้อำนวยการ (chief executive officer : CEO) เพื่อลดภาระการกำกับดูแลของรัฐมนตรีในเรื่องการบริหารงานภายในองค์การมหาชน โดยรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีคงบทบาทในการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานขององค์การมหาชนซึ่งกำหนดกลไกการประเมินตามคำรับรองผลการดำเนินงานระหว่างรัฐมนตรีผู้รักษาการกับประธานกรรมการ เพื่อให้การดำเนินกิจการขององค์การมหาชนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ

โดยสรุป บทบาทหน้าที่ของรัฐมนตรีที่มีต่อองค์การมหาชน ได้แก่

- (1) เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการองค์การมหาชนต่อคณะรัฐมนตรี (มาตรา 19)
- (2) กำหนดระเบียบว่าด้วยการสรรหาประธานกรรมการ กรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิ
- (3) กำหนดนโยบาย ทิศทางการดำเนินงานและเป้าหมายโดยรวม การลงนามในคำรับรองการปฏิบัติงานระหว่างรัฐมนตรีกับประธานกรรมการ รวมทั้งการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการดำเนินงานขององค์การมหาชน
- (4) กำกับดูแลการสรรหาผู้อำนวยการองค์การมหาชน เพื่อความโปร่งใสและเพื่อประโยชน์ในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน
- (5) กำหนดอัตราเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้อำนวยการ และกำหนดเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นของคณะกรรมการ (มาตรา 26 และมาตรา 34)
- (6) รัฐมนตรีอาจขอให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมาปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างในองค์การมหาชนเป็นการชั่วคราวได้ โดยจะต้องได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของผู้นั้นแล้วแต่กรณี (มาตรา 36 วรรคแรก)
- (7) สั่งให้องค์การมหาชนชี้แจงแสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำขององค์การมหาชนที่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์การมหาชน นโยบายของรัฐบาล หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับองค์การมหาชนนั้น ตลอดจนสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินการได้ (มาตรา 43)

องค์การมหาชนมิได้เป็นหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงหรือสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี แต่เป็นหน่วยงานที่อยู่ในการกำกับดูแลของรัฐมนตรีที่รักษาการตามกฎหมาย ปลัดกระทรวงหรือข้าราชการอื่นไม่สามารถจะใช้อำนาจบังคับบัญชาต่อองค์การมหาชน

4. ความสัมพันธ์กับกระทรวง

องค์การมหาชนจะมีความสัมพันธ์กับกระทรวงในเรื่องหลัก ๆ ดังนี้

- (1) การมีผู้แทนของกระทรวงเป็นกรรมการโดยตำแหน่งในคณะกรรมการ
- (2) การจัดทำแผนปฏิบัติราชการตามแผนบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนปฏิบัติราชการของกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับองค์การมหาชน
- (3) การจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการของกระทรวง อาจมีตัวชี้วัดร่วมที่เป็นความรับผิดชอบขององค์การมหาชนที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรี
- (4) การเสนอของบประมาณในภาพรวมของกระทรวง ซึ่งจะเป็นการพิจารณาของรัฐมนตรี มิใช่สำนักงานปลัดกระทรวง
- (5) การรายงานผลการปฏิบัติงานตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของกระทรวงที่องค์การมหาชนมีส่วนเกี่ยวข้อง การรายงานการดำเนินการตามนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
- (6) การกลั่นกรองเรื่องที่เสนอต่อรัฐมนตรี เป็นหน้าที่ของสำนักงานรัฐมนตรี ยกเว้นรัฐมนตรีมอบหมายให้ปลัดกระทรวงพิจารณา แต่มิใช่การกลั่นกรองเรื่องจากสำนักงานปลัดกระทรวง
- (7) ผู้ตรวจราชการประจำกระทรวงอาจตรวจเยี่ยมงานขององค์การมหาชนได้ หากเป็นการมอบหมายของรัฐมนตรี หรือการตรวจการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติราชการของกระทรวงที่องค์การมหาชนมีส่วนเกี่ยวข้อง
- (8) หัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือกรมอาจขอความร่วมมือมายังองค์การมหาชนเพื่อให้ส่งผู้แทนร่วมเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงานของส่วนราชการ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดิน

5. การแต่งตั้งและการเข้าประชุมของกรรมการโดยตำแหน่ง

คณะกรรมการองค์การมหาชนเป็นองค์กรสูงสุดที่ทำหน้าที่ตัดสินใจ กำหนดนโยบายและวางระเบียบข้อบังคับขององค์การมหาชน

คณะกรรมการองค์การมหาชน มาจากการแต่งตั้งของคณะรัฐมนตรีและจะต้องมีจำนวนตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งแต่ต้องไม่เกินสิบเอ็ดคน โดยในจำนวนดังกล่าวอาจกำหนดให้เป็นกรรมการผู้แทนของส่วนราชการซึ่งมีฐานะเป็นกรรมการโดยตำแหน่งก็ได้ แต่ต้องไม่เกินกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการ และจะต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมิใช่ข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐรวมอยู่ด้วย

เหตุผลของการกำหนดให้มีกรรมการโดยตำแหน่งในคณะกรรมการองค์การมหาชน เนื่องจากองค์การมหาชนเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเฉพาะและไม่ใช้อำนาจรัฐ แต่การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การมหาชนในบางกรณีจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากส่วนราชการซึ่งรับผิดชอบภารกิจที่เกี่ยวพันการทำงานขององค์การมหาชน ด้วยเหตุผลดังกล่าว สำนักงาน ก.พ.ร. จึงขอชักชวนความเข้าใจในประเด็น ดังนี้

(1) ควรไปประชุมด้วยตนเอง

(2) หากจำเป็นต้องมอบหมายผู้แทนขอให้ดำเนินการ ดังนี้

(2.1) ควรพิจารณามอบหมายให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณสมบัติเหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อกิจการขององค์การมหาชน

(2.2) ควรมอบหมายผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้แทนเป็นการถาวร มิใช่สลับเปลี่ยนไปในแต่ละครั้งของการประชุม

(2.3) ควรมอบหมายผู้แทนในระดับที่มีอำนาจตัดสินใจ

(2.4) ผู้แทนที่ได้รับมอบหมายควรทำรายงานสรุปผลการประชุมต่อผู้บังคับบัญชา โดยเฉพาะกรณีที่ต้องการการตัดสินใจเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานขององค์การมหาชน

6. การขอจัดตั้งองค์การมหาชน

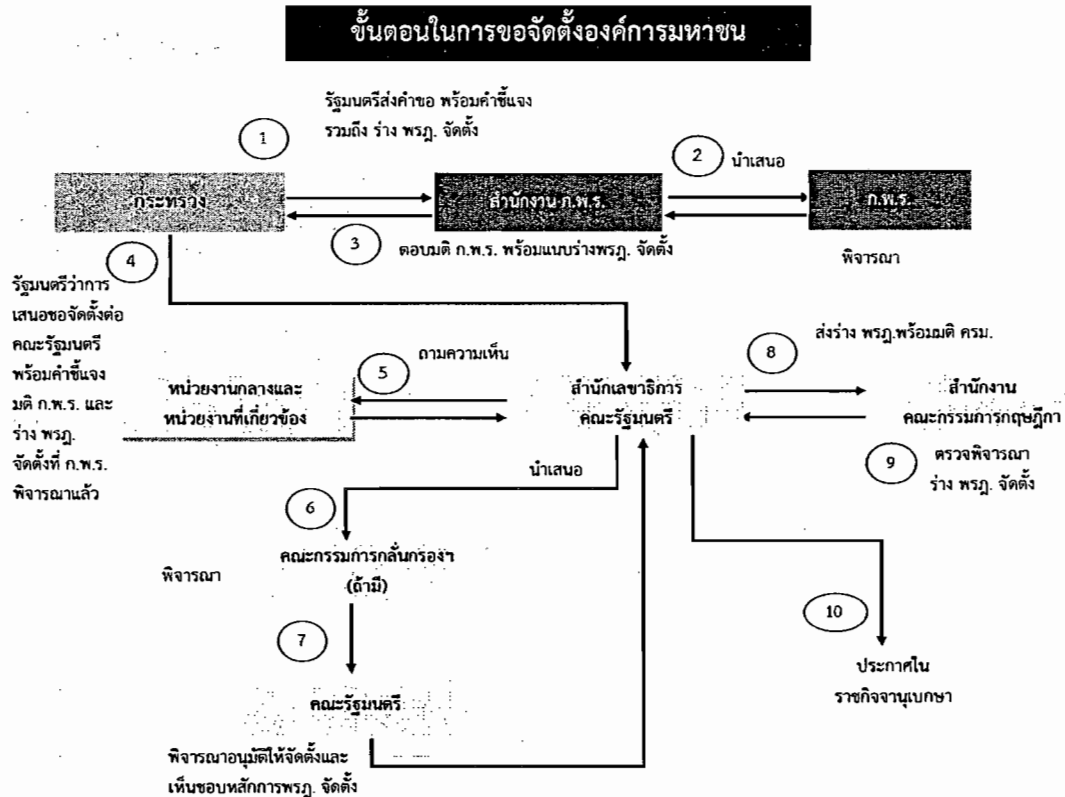
หลักการ

1) การจัดตั้งองค์การมหาชนโดยทั่วไป ให้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2550 คือ ให้จัดตั้งตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 โดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกา เว้นแต่องค์การมหาชนนั้น จำเป็นต้องใช้อำนาจรัฐฝ่ายเดียว (Unilateral Act) อันกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคล

กรณีการจัดตั้งกองทุนซึ่งยกเว้นกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายเงินคลัง หรือกรณีการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐซึ่งต้องประสาทปริญญบัตร จึงให้ตราเป็นพระราชบัญญัติเฉพาะได้

2) ให้กระทรวงที่ประสงค์จะจัดตั้งองค์การมหาชนดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2549 โดยให้จัดทำคำชี้แจงประกอบคำขอส่งไปยังสำนักงาน ก.พ.ร. เพื่อนำเสนอ ก.พ.ร. พิจารณาก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรี

ขั้นตอนในการขอจัดตั้งองค์การมหาชน

ขั้นตอนที่ 1 กระทรวงที่ประสงค์จัดตั้งองค์การมหาชน โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมีหนังสือคำขอจัดตั้ง พร้อมรายละเอียดประกอบการพิจารณาตามแบบคำชี้แจงประกอบการขอจัดตั้งองค์การมหาชน ไปยังสำนักงาน ก.พ.ร. โดยมีสรุปประเด็นของแบบคำชี้แจง ดังนี้

(1) เหตุผลความจำเป็นในการขอจัดตั้ง

ต้องระบุเหตุผลความจำเป็นของงานที่จะจัดตั้งเป็นองค์การมหาชนให้ชัดเจน ได้แก่ เมื่อจัดตั้งขึ้นแล้วจะเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ของชาติในด้านใด เหตุใดจึงจำเป็นต้องจัดตั้งเป็นหน่วยงานในรูปแบบขององค์การมหาชน เหตุผลของการที่องค์กรรูปแบบส่วนราชการไม่สามารถดำเนินการกิจนั้น ๆ ได้ เหตุผลที่แสดงว่าการจัดตั้งเป็นองค์การมหาชนจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารราชการ สามารถแก้ไขปัญหา ข้อขัดข้องในการดำเนินงานที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และ/หรือสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงในบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างไร และประชาชนจะได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้นอย่างไร

(2) ภารกิจที่จะดำเนินการ บทบาทขององค์การมหาชน

ต้องระบุให้ชัดเจนว่าองค์การมหาชนที่จะจัดตั้งมีกรอบภารกิจอะไรบ้างที่จะดำเนินการ บทบาทขององค์การมหาชนนั้นคืออะไร มีอำนาจหน้าที่อย่างไร มีความแตกต่างจากการดำเนินกิจการของส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกันอย่างไร ทั้งนี้ ต้องจำแนกภารกิจให้ชัดเจนว่า ภารกิจใดเป็นภารกิจขององค์การมหาชน ภารกิจใดเป็นภารกิจของส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานอื่น ๆ และมีระบบการดำเนินงานและระบบความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนอย่างไร

ทั้งนี้ ภารกิจที่จะจัดตั้งต้องสอดคล้องกับมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ.2542

(3) ร่างแผนการดำเนินงานขององค์การมหาชน

หมายถึงร่างแผนกลยุทธ์ (strategic plan) และแผนธุรกิจ (business plan) ขององค์การมหาชน ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน จำแนกเป็นรายปี ในระยะเวลาปีที่ 1-3 ของการจัดตั้งองค์การมหาชน เพื่อแสดงแผนที่เดินทาง (road map) ของการดำเนินภารกิจขององค์การมหาชน

ซึ่งจะถูกกำหนดเป็นข้อตกลงระหว่างคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรีรักษาการณตามพระราชกฤษฎีกา และองค์การมหาชน ทั้งนี้ เมื่อครบกำหนด 3 ปีของการจัดตั้ง ก.พ.ร. มีหน้าที่ในการประเมินและรายงานผลต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาความคุ้มค่าและผลสัมฤทธิ์ของการจัดตั้งองค์การมหาชนแห่งนั้น

(4) ร่างแผนการเงิน (Financial Proposal)

ต้องระบุถึงแผนรายรับว่าที่มาของทุน และรายได้ที่จะใช้สนับสนุนการดำเนินงานขององค์การมหาชน ในระยะ 5 ปีแรก โดยให้ระบุรายละเอียดของงบประมาณที่รัฐบาลจ่ายให้เป็นทุนประเดิมหรือเงินอุดหนุนรายปี เงินอุดหนุนจากภาคเอกชนหรือองค์กรอื่น สำหรับค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บจะต้องระบุรายละเอียดด้วยว่า จะเรียกเก็บเป็นเงินเท่าใด รวมทั้งรายได้อื่น ๆ ขององค์การมหาชนจะมาจากทางใดบ้าง

และต้องระบุถึงแผนรายจ่ายในรายละเอียดว่าจะใช้เงินปีละเท่าไร โดยเฉพาะในระยะ 5 ปีแรก จะใช้จ่ายเงินในกิจกรรมใด ผลผลิตของแต่ละกิจกรรมได้แก่อะไรบ้าง

(5) แผนการจัดตั้งหรือแผนการถ่ายโอน (Transition Plan)

ให้ระบุแผนการจัดตั้งหน่วยงาน ได้แก่ กรอบโครงสร้างของบุคลากรและค่าตอบแทน ได้แก่ โครงสร้างองค์กร กำหนดกรอบอัตรากำลังที่ต้องการในขั้นต้น (รวมทั้งตำแหน่งและคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งต่าง ๆ) วางระบบการสรรหา และคัดเลือกบุคลากร กำหนดกรอบและวิธีการทำสัญญาจ้างบุคลากร กำหนดกรอบค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม

ในกรณีที่เปลี่ยนสภาพมาจากหน่วยงานของรัฐเดิม ให้ระบุว่าเปลี่ยนมาจากส่วนราชการหรือหน่วยงานใด เมื่อจัดตั้งขึ้นแล้วจะมีการยุบเลิกหรือรวมหน่วยงานใดเข้ากับองค์การมหาชน จะมีการถ่ายโอนภารกิจ กิจการ อำนาจหน้าที่ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้ สิทธิ ภาระผูกพัน บุคลากร จากส่วนราชการหรือหน่วยงานใดบ้าง

(6) โครงสร้างการบริหารและการดำเนินงาน

ต้องระบุโครงสร้างองค์กรบริหาร ประกอบด้วย

1) คณะกรรมการ หมายถึงคณะกรรมการบริหารขององค์การมหาชนซึ่งต้องสอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 โดยต้องระบุองค์ประกอบของคณะกรรมการให้ชัดเจน

2) ผู้อำนวยการซึ่งต้องสอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 ซึ่งอาจจะเรียกชื่อตำแหน่งเป็นอย่างอื่นก็ได้ แต่ต้องระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง

รวมทั้ง ระบุวิธีการทำงาน และแนวทางการดำเนินงาน การบริหารทรัพยากรขององค์การมหาชนที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่

(7) ระบบการกำกับและประเมินผล

ต้องระบุบทบาทของรัฐมนตรีในการกำกับดูแลกิจการขององค์การมหาชน และกรอบในการประเมินองค์กรและการประเมินผู้บริหาร

(8) ร่างพระราชกฤษฎีกา

ให้หน่วยงานที่จะจัดตั้งเป็นองค์การมหาชนจัดทำร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชน โดยจะต้องมีรายละเอียดตามที่ปรากฏในพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542

(9) รายละเอียดอื่น ๆ

ให้ระบุรายละเอียดอื่น ๆ ที่เห็นว่าเกี่ยวข้องและจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณา หรือที่เป็นประเด็นสำคัญที่นอกเหนือจากที่ระบุข้างต้น เช่น

- ภารกิจที่จะดำเนินการต้องการอำนาจมหาชนซึ่งสมควรจะจัดตั้งเป็นหน่วยงานตามพระราชบัญญัติ แต่การจัดตั้งเป็นหน่วยงานตามพระราชบัญญัติต้องใช้เวลาในการจัดตั้งจึงขอเสนอจัดตั้งเป็นองค์การมหาชนเป็นการชั่วคราวเพื่อดำเนินการตามภารกิจที่เร่งด่วนนั้น ๆ ในระหว่างขั้นตอนการขอจัดตั้งเป็นหน่วยงานตามพระราชบัญญัติ ทั้งนี้ องค์การมหาชนที่จะจัดตั้งจะแปรสภาพเป็นหน่วยงานตามพระราชบัญญัติ

- การยุบเลิกองค์การมหาชนในกรณีที่องค์การมหาชนตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการเฉพาะกิจ หรือตั้งขึ้นโดยมีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุด เป็นต้น

แบบฟอร์มของแบบคำชี้แจง ปรากฏตามเอกสารแนบ

ขั้นตอนที่ 2 สำนักงาน ก.พ.ร. ดำเนินการดังนี้

(1) เสนอคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการทบทวนและปรับปรุงโครงสร้างส่วนราชการด้านเศรษฐกิจ หรือคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการทบทวนและปรับปรุง

1. เหตุผลความจำเป็นในการขอจัดตั้งองค์การมหาชน

1.1 เหตุผลความจำเป็นในการจัดตั้งเป็นองค์การมหาชน

1.
2.

1.2 เหตุผลของการที่ไม่สามารถดำเนินภารกิจในรูปแบบส่วนราชการ

1.
2.

1.3 เหตุผลของการที่ไม่จัดตั้งเป็นรัฐวิสาหกิจ

1.
2.

1.4 เหตุผลของการที่ไม่จัดตั้งเป็นหน่วยงานบริการรูปแบบพิเศษ

1.
2.

1.5 เหตุผลของการไม่สามารถถ่ายโอนให้เป็นภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือให้ภาคเอกชนดำเนินการ

1.
2.

1.6 ประโยชน์ต่อการบริหารราชการ

1.
2.

1.7 ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับเพิ่มขึ้นจากการจัดตั้งองค์การมหาชน

1.
2.

แบบฟอร์ม 2: ภารกิจ บทบาทขององค์การมหาชน

2.1 ภารกิจขององค์การมหาชน

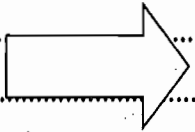
1.
2.
-

2.2 บทบาทขององค์การมหาชน

1.
2.
-

2.3 อำนาจหน้าที่ขององค์การมหาชน

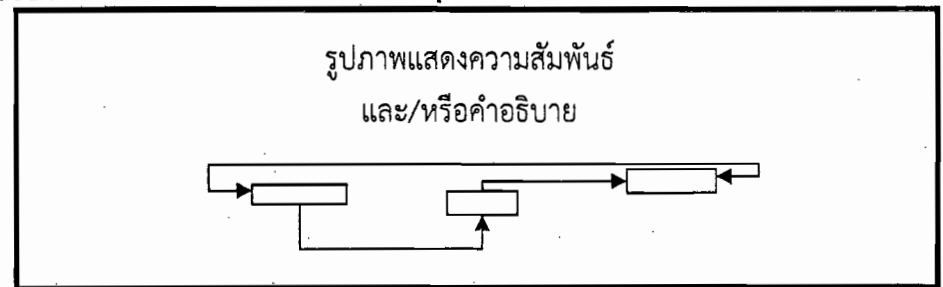
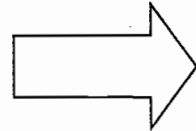
1.
2.
-

ตารางแจกแจงบทบาท หน้าที่			
หน่วยงาน	บทบาท หน้าที่ ด้าน...	บทบาท หน้าที่ ด้าน...	บทบาท หน้าที่ ด้าน...
องค์การมหาชน			
หน่วยงาน 1			
หน่วยงาน 2			

2.4 ความแตกต่างกับภารกิจของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

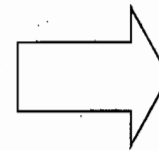
2.5 ระบบการดำเนินงานและระบบความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แบบฟอร์ม 3: ร่างแผนกลยุทธ์และแผนธุรกิจขององค์การมหาชน 3 ปี
(ปีที่ 1 -3)

วิสัยทัศน์ขององค์การมหาชน
ประเด็นยุทธศาสตร์ของรัฐบาล
ประเด็นยุทธศาสตร์ขององค์การมหาชน

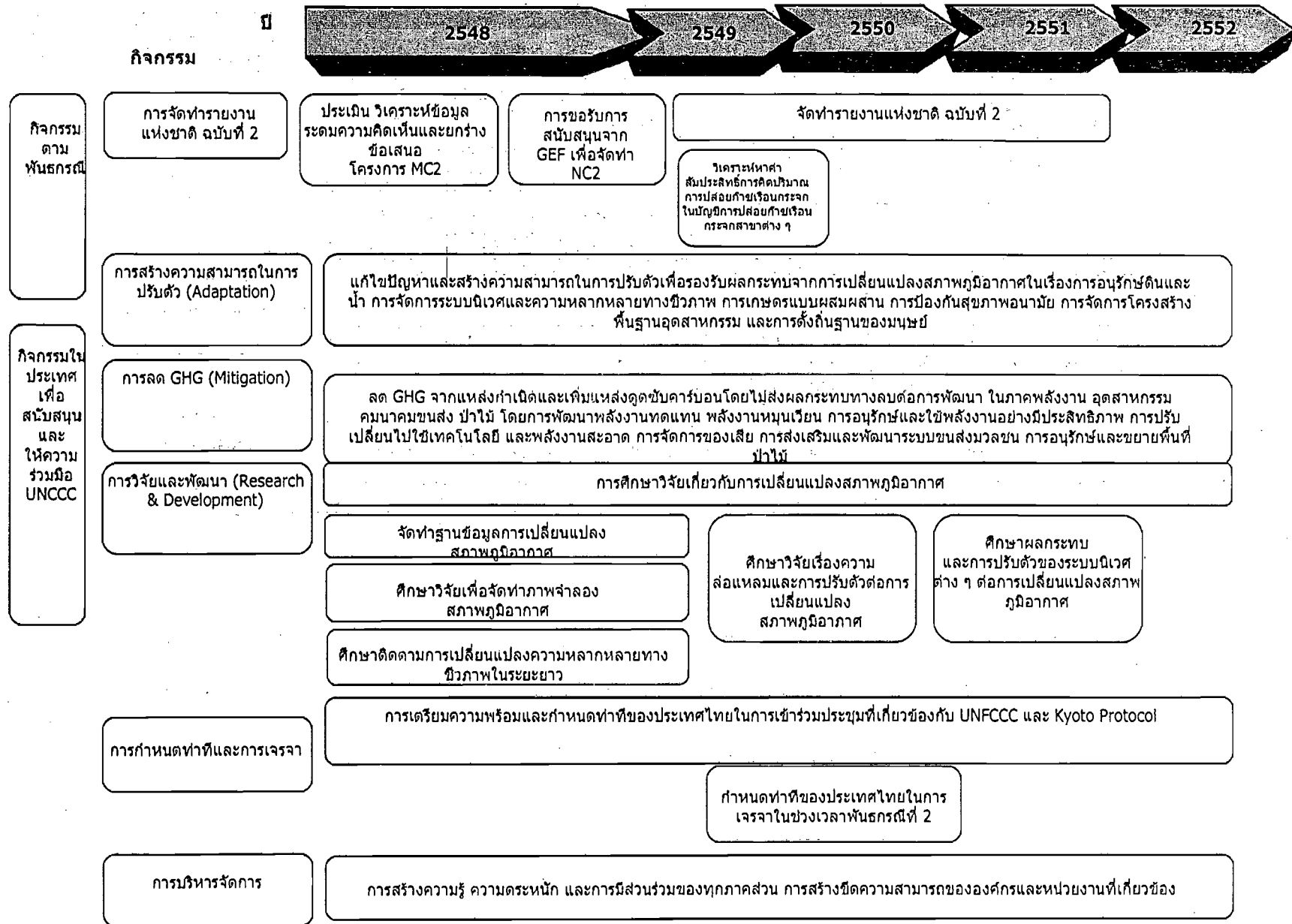
เป้าประสงค์ (ผลลัพธ์)	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย (ผลผลิต)			กลยุทธ์
		ปี1	ปี2	ปี3	
1.					1.1
					1.2
					1.3
2.					2.1
					2.2
					2.3
3.					3.1
					3.2

แผนธุรกิจ(แผนปฏิบัติงาน)ประจำปี ปีที่ 1-3		
ผลผลิต	กิจกรรม	ทรัพยากร
1.	1.1	
	1.2	
2.	2.1	
	2.2	
3.	3.1	
	3.2	

ตัวอย่าง แผนที่เดินทาง (Road Map)

แผนที่เดินทาง (Road Map) การดำเนินงานด้านการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

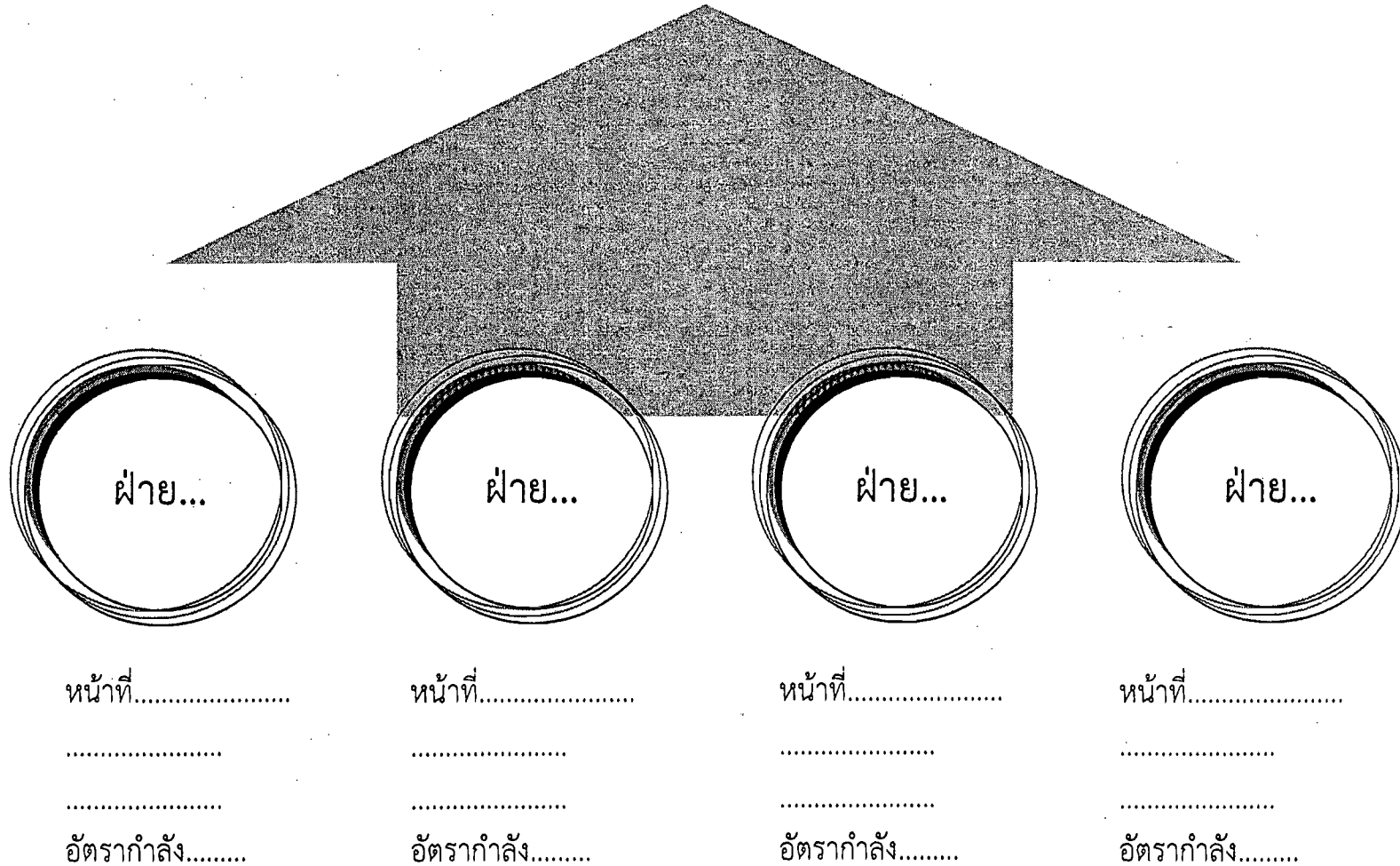

แบบฟอร์ม 4: ร่างแผนการเงินขององค์การมหาชน 4 ปี

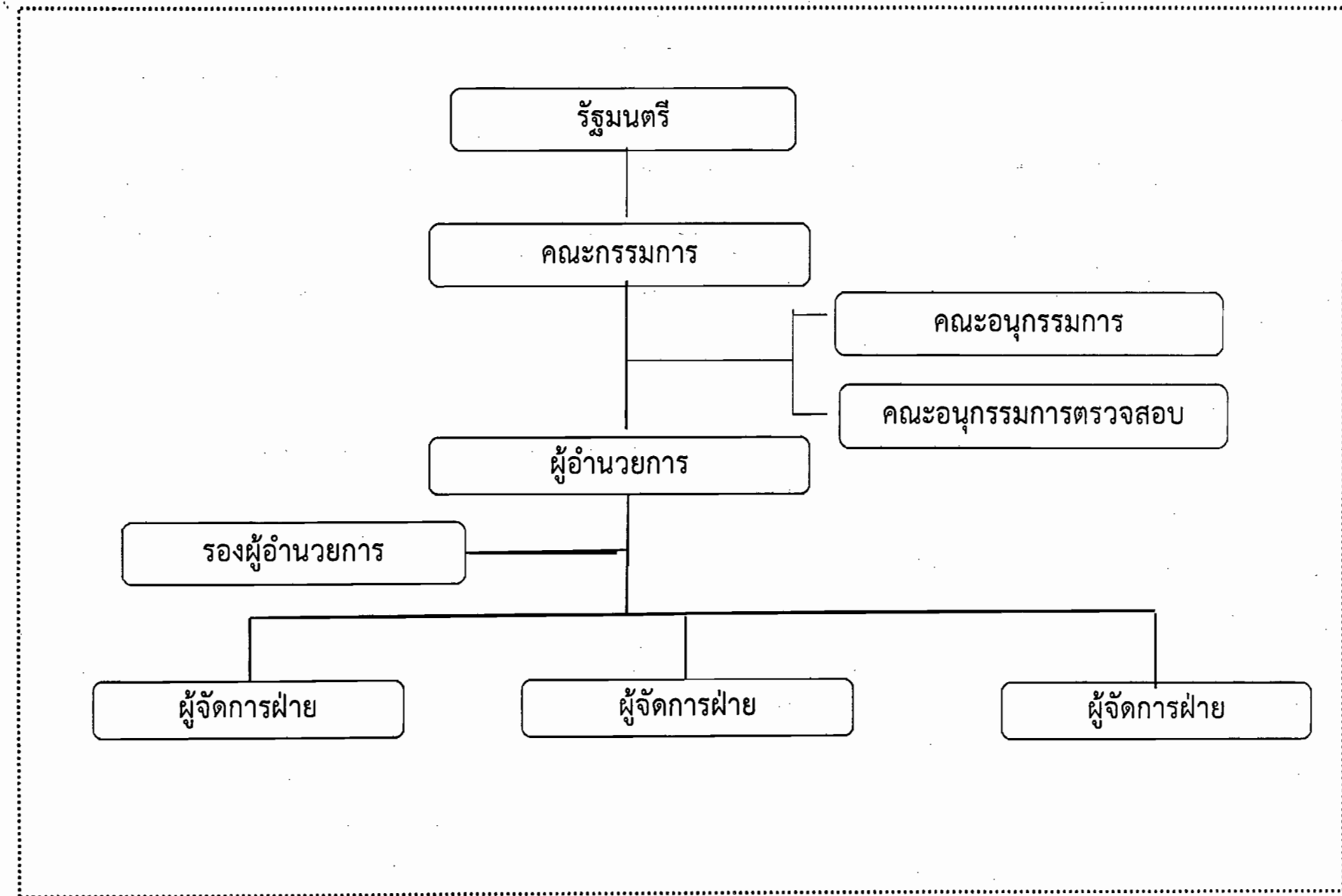
	รายละเอียด	ประมาณการรายรับและรายจ่ายขององค์การ			
		รายรับ (บาท)	รายจ่าย (บาท)	ส่วนต่างที่รัฐต้องอุดหนุน	หมายเหตุ เช่น แหล่งที่มาของเงิน
ปีที่ 1	ค่าตอบแทนบุคลากร				
	ค่าเช่าสำนักงาน/ค่าที่ดินและสิ่งปลูก สร้าง				
	ค่าใช้จ่ายในการบริหารสำนักงาน				
	รายจ่ายอื่นๆ				
	รายได้จาก -- --				
ปีที่ 2					
ปีที่ 3					
ปีที่ 4					

แบบฟอร์ม 5: กรอบโครงสร้างขององค์การมหาชน

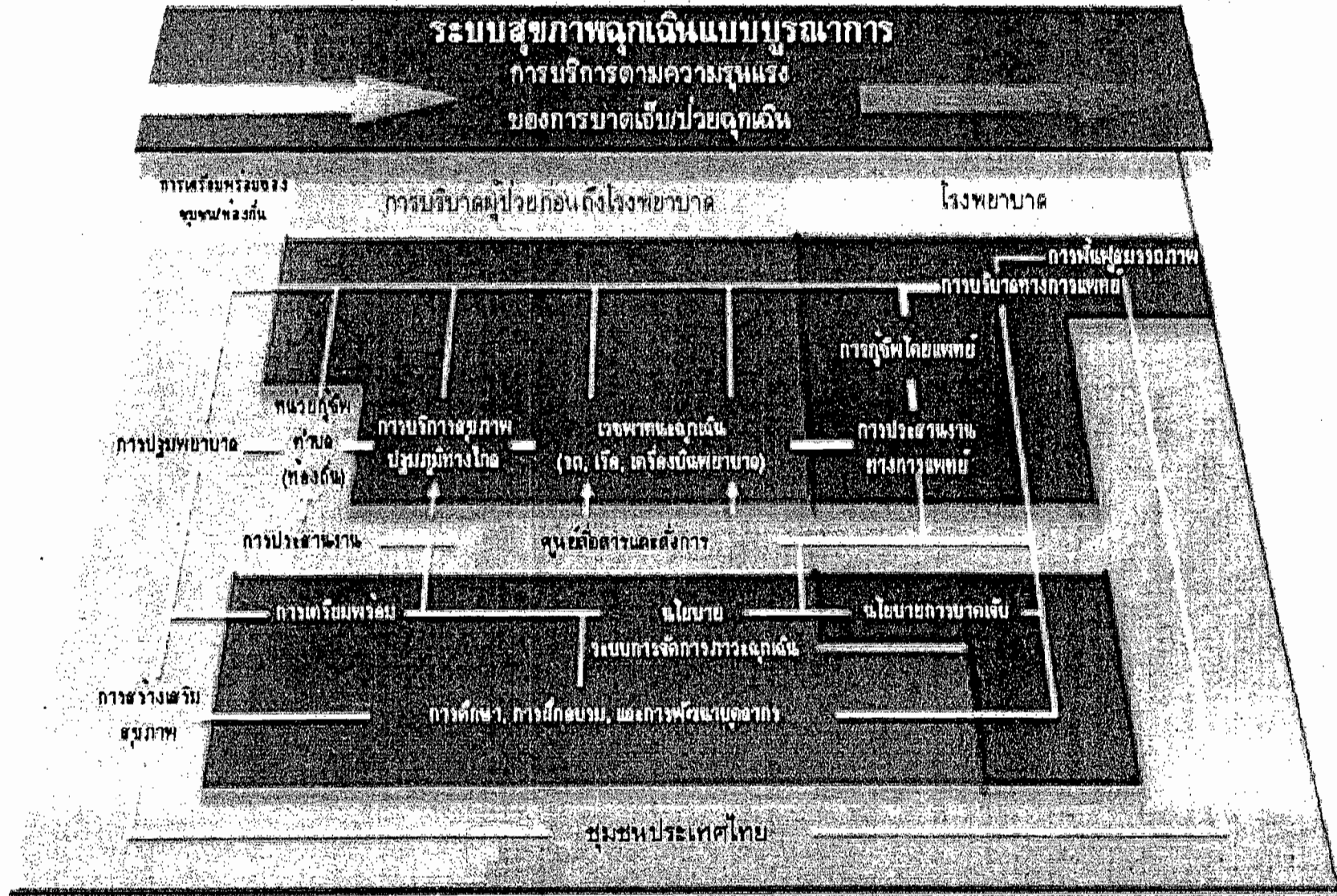
องค์การมหาชน

ตัวอย่าง แบบฟอร์ม 6: โครงสร้างการบริหารขององค์การมหาชน

ตัวอย่าง แบบฟอร์ม 6: วิธีการทำงานขององค์การมหาชน

ตัวอย่าง แบบฟอร์ม 9: รายละเอียดอื่นๆ

1. ความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ในภารกิจที่จะจัดตั้งเป็นองค์การมหาชน

1.1 ความเห็นของส่วนราชการได้แก่

1.2 ความเห็นของ.....

2. นโยบายและแผนยุทธศาสตร์แห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับองค์การมหาชน

.....

3. ความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีในโครงการ หรือแผนงานสำคัญ ๆ .

.....

4. การทำบันทึกข้อตกลงในโครงการ หรือแผนงานความร่วมมือระหว่างองค์การมหาชนกับหน่วยงานอื่น

.....

5. ข้อมูลเชิงสถิติแสดงปริมาณความต้องการผลิตขององค์การมหาชน

.....